

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 46/08-68

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. januára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť N. P., K., vo veci namietaného porušenia jej základných práv upravených v čl. 20 a čl. 39 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv upravených v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v čl. 30 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 95 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach a v čl. 64 a čl. 67 písm. c) Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia postupom Sociálnej poisťovne v konaní vedenom pod sp. zn. 566 022 6176; vo veci namietaného porušenia jej základných práv upravených v čl. 20, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv upravených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva upraveného v čl. 30 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 95 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach a práva podľa čl. 64 a čl. 67 písm. c) Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia postupom Krajského súdu v Košiciach a jeho rozhodnutím č. k. 2 Sd 34/05-32; vo veci namietaného porušenia jej základných práv upravených v čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, jej práv upravených v čl. 6 ods. 1 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v čl. 30 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach a v čl. 64 a čl. 67 písm. c) Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia postupom Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 3 So 70/2005 a v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sdo 8/2006; vo veci namietaného porušenia jej základného práva upraveného v čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sdo 8/2006 a vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 1 Charty základných práv Európskej únie v spojení s bodom 5 nariadenia Rady ES č. 859/2003 zo 14. mája 2003, čl. 34 ods. 1, 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie v spojení s bodom 5 nariadenia Rady ES č. 859/2003 zo 14. mája 2006, čl. 20 Charty základných práv Európskej únie v spojení s bodom 5 nariadenia Rady ES č. 859/2003 zo 14. mája 2003 a v spojení s čl. 3 ods. 1 písm. e) a f) smernice č. 2000/43/ES, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť N. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. februára 2007 doručená sťažnosť N. P. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základných práv upravených v čl. 20 a čl. 39 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv upravených v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), v čl. 30 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 95 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (ďalej len „dohovor č. 95“) a v čl. 64 a čl. 67 písm. c) Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia (ďalej len „dohovor č. 102“) postupom Sociálnej poisťovne v konaní vedenom pod sp. zn. 566 022 6176; vo veci porušenia jej základných práv upravených v čl. 20, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv upravených v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), v čl. 1 dodatkového protokolu, práva upraveného v čl. 30 dohovoru č. 95 a práva podľa čl. 64 a čl. 67 písm. c) dohovoru č. 102 postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a jeho rozhodnutím č. k. 2 Sd 34/05-32; vo veci namietaného porušenia jej základných práv upravených v čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, jej práv upravených v čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru, v čl. 30 dohovoru č. 95 a v čl. 64 a čl. 67 písm. c) dohovoru č. 102 postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 3 So 70/2005 a v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 1 Sdo 8/2006 a vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, čl. 1 Charty základných práv Európskej únie v spojení s bodom 5 Nariadenia rady ES č. 859/2003 zo 14. mája 2003, čl. 34 ods. 1, 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie v spojení s bodom 5 nariadenia Rady ES č. 859/2003 zo 14. mája 2006, čl. 20 Charty základných práv Európskej únie v spojení s bodom 5 nariadenia Rady ES č. 859/2003 zo 14. mája 2003 a v spojení s čl. 3 ods. 1 písm. e) a f) smernice č. 2000/43/ES doplnenej podaním doručeným ústavnému súdu 28. februára 2007 v súvislosti s rozhodnutím o nepriznaní jej vdovského dôchodku, resp. o zastavení jeho vyplácania.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľka namieta aj porušenie ďalších práv ako tých, ktoré sú obsiahnuté v petite na rozhodnutie, poukazuje na absenciu svojho povinného právneho zastúpenia z dôvodu jej hmotnej núdze a žiada o jeho ustanovenie ústavný súd.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľka namieta porušenie svojich práv konaním Sociálnej poisťovne, krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu, a to tak v odvolacom, ako aj dovolacom konaní.

Vychádzajúc z čl. 127 ods. 1 ústavy a z princípu subsidiarity ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základných práv sťažovateľov ústavný súd odmietol časť sťažnosti sťažovateľky, v ktorej namietala porušenie svojich práv konaním Sociálnej poisťovne, krajského súdu a najvyššieho súdu v odvolacom konaní pre nedostatok právomoci podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd osobitne posúdil časť sťažnosti sťažovateľky, v ktorej namietala porušenie svojich práv dovolacím konaním najvyššieho súdu sp. zn. 1 Sdo 8/2006, a dospel k záveru, že sťažnosť je v časti, v ktorej namietala porušenie čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 a čl. 47 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 14 dohovoru zjavne neopodstatnená. Ústavný súd pritom vychádzal z posúdenia odôvodnenia rozhodnutia vydaného v tomto konaní, keď najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 1 Sdo 8/2006 z 28. novembra 2006 ako dovolací súd zamietol dovolanie sťažovateľky proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 So 70/2005 z 3. novembra 2005.

Vo svojom odôvodnení najvyšší súd uviedol:

„Odporkyňa sa písomne k dovolaniu navrhovateľky nevyjadrila.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací, preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolaniu navrhovateľky nebolo možné vyhovieť.

Skutkový stav vo veci sporným nebol.

Odporkyňa priznala navrhovateľke vdovský dôchodok od 29. januára 2002, ktorý jej vyplácal po dobu jedného roka, ktorý však jej bol odňatý rozhodnutím z 29. januára 2003, pretože po uvedenom dni nespĺňala podmienky na jeho výplatu.

Na základe ďalšej žiadosti navrhovateľky, odporkyňa rozhodnutím zo dňa 27. januára 2005 zamietla jej žiadosť o vyplácanie vdovského dôchodku s poukazom na to, že nespĺňala zákonom stanovené podmienky pre jej výplatu.

Podmienky pre priznanie vdovského dôchodku navrhovateľky boli, v súlade so zákonom, posudzované podľa § 46 zákona č. 100/1988 Zb.

Tam uvedené podmienky boli taxatívne uvedené a pre splnenie nároku na vyplácanie vdovského dôchodku museli byť splnené všetky zákonom stanovené podmienky a nie iba niektoré z nich. Z toho pohľadu odporkyňa preskúmala žiadosť navrhovateľky a konštatovala, čo následne súd akceptoval, že navrhovateľka nespĺňala podmienky zákona.

Odporkyňa vo svojom rozhodnutí, ako aj krajský súd, podrobne rozpísal zákonom stanovené podmienky pre výplatu vdovského dôchodku.

Z nich vyplynulo, že navrhovateľka nespĺnila zákonom stanovené podmienky a tak nebolo možné tento nárok obnoviť.

Navrhovateľka však svoj nárok zakladala predovšetkým na Dohovore. Dohovor je všeobecnou deklaráciou, ktorá však oprávňuje každú krajinu upraviť si vlastný zákon na svoje vlastné podmienky. Všeobecná deklarácia nie je záväzná, pokiaľ jej obsah je zakotvený v konkrétnom právnom predpise. Na základe toho bolo preto potrebné konštatovať, že Slovenská republika akceptovala Dohovor, na konkrétne podmienky upravila možnosť riešenia otázok sociálneho zabezpečenia. Tak riešila aj otázku vyplácania vdovského dôchodku, a to na konkrétne podmienky. Sprisnenie vyplácania sociálnych dávok v krajine ešte neznamená, že tieto sa vyplácajú, resp. nevyplácajú v rozpore s Dohovorom. Konkrétnosť právneho predpisu záleží nielen na otázkach všeobecného charakteru ale aj na ekonomických a iných podmienkach tej – ktorej krajiny a na filozofii vyplácania sociálnych dávok.

Posudzujúc vec z tohto aspektu, aj dovolací súd dospel k záveru, že zákon č. 100/1988 Zb., podľa ktorého sa nárok navrhovateľky posudzoval, nevybočoval z medzí Dohovoru, obsahom bol v súlade s ním.

Za tých okolností preto odporkyňa, ako aj súdy, boli povinné rešpektovať platnú právnu úpravu v Slovenskej republike, ktorá bola uvedená v citovanom zákone.

Vychádzajúc preto z uvedeného, aj dovolací súd dospel k záveru, že odporkyňa vec po skutkovej a právnej stránke posúdila v súlade so zákonom, preto dovolací súd zamietol dovolanie navrhovateľky, postupujúc podľa ustanovenia § 243b ods. 1 OSP.

O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol súd podľa § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 250l OSP a § 224 ods. 1 OSP.“

Ochranu namietanému porušeniu vlastníckeho práva sťažovateľky podľa čl. 20 ústavy a podľa čl. 1 dodatkového protokolu poskytujú všeobecné súdy, a preto na rozhodovanie o tejto časti sťažnosti sťažovateľky nemal ústavný súd právomoc rozhodovať; rovnako nemal právomoc preskúmavať rozhodnutie Sociálnej poisťovne – preskúmal ho krajský súd - ako aj rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré preskúmal súd dovolací.

Čo sa týka posúdenia tej časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka namieta, že dovolací súd neposúdil jej návrh z hľadiska čl. 39 ústavy a čl. 58 dohovoru č. 102, čím sťažovateľka argumentuje, ústavný súd je toho názoru, že neboli splnené podmienky na vyhovenie dovolaniu sťažovateľky z toho dôvodu, že dohovor č. 102 zaväzuje štát, nezakladá práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb tak, aby úprava v ňom obsiahnutá mala prednosť pred zákonom. Podľa čl. 39 ods. 3 ústavy podrobnosti o právach podľa čl. 39 ods. 1 a 2 ústavy ustanoví zákon. Článok 60 dohovoru č. 102 umožňuje nárok na pozostalostnú dávku urobiť závislou od toho, že sa podľa vnútroštátnych právnych predpisov ustanoví, ktorá osoba sa považuje za odkázanú, neschopnú postarať sa o svoje živobytie; a vnútroštátne predpisy pritom môžu ustanoviť, že sa výplata dávky za určitých podmienok zastavuje. Pokiaľ zákonodarca využil (aplikoval) takúto možnosť ustanovenia podmienky vzniku nároku na túto pozostalostnú dávku, nepostupoval v rozpore so sťažovateľkou označenými článkami dohovoru č. 102, ktorých porušene namieta,

a neporušil sťažovateľkou označené články tohto dohovoru a ani jej základné práva na sociálne zabezpečenie.

Sťažovateľka ďalej namieta porušenie svojich hmotných práv na zabezpečenie z dôvodu straty živiteľa. Domáhať sa ochrany týchto práv možno však len v medziach zákonov, ktoré toto základné právo vykonávajú, čo však sťažovateľka nepreukázala, a aj napriek tomu ich namieta. Aj táto časť sťažnosti je z toho dôvodu zjavne neopodstatnená.

Sťažovateľka namietala aj porušenie čl. 47 ods. 2 ústavy, a to práva na právnu pomoc pred súdmi, a čl. 48 ods. 2 ústavy, a to práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v jej prítomnosti, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že dovolacie konanie je osobitným druhom občianskoprávneho procesu a dokazovanie sa nevykonáva. Čo sa týka pojednávania, toto sa spravidla nenariaďuje, a to, či sa pojednávanie nariaďí, je vecou posúdenia dovolacieho súdu. Z toho dôvodu je aj táto časť sťažnosti sťažovateľky, ktorou namieta priamosť a ústnosť konania a možnosť vyjadriť sa k dôkazom a vyjadreniam, zjavne neopodstatnená.

Ak sťažovateľka namieta, že nemala možnosť podať stanovisko k vyjadreniu odporcu k jej dovolaniu, ústavný súd uvádza, že jednak takúto povinnosť dať vyjadrenie k dovolaniu na ďalšie stanovisko dovolateľovi dovolací súd zákonom ustanovenú nemá, a jednak odporca žiadne vyjadrenie k dovolaniu nepodal a vo vyjadrení k odvolaniu len stručne uviedol, že „žiada napadnuté rozhodnutie potvrdiť“, takže postup najvyššieho súdu, ako odvolacieho súdu i dovolacieho súdu vzhľadom na aplikovanie čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy, nesignalizuje možnosť vyslovenia namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Z toho dôvodu je aj táto časť sťažnosti zjavne neopodstatnená.

Najvyšší súd sa dovolaním sťažovateľky neodmietol zaoberať, posúdil obsah dovolania a to, že dovolaniu nevyhovelo, nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia

základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Dôvod na vyslovenie porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 ústavy spočívajúci v tom, že najvyšší súd nevyhovel návrhu sťažovateľky na predloženie veci ústavnému súdu na zaujatie stanoviska z dôvodu, že medzinárodná zmluva je nejasná, taktiež neobstojí, lebo to opäť nevyplýva zo žiadneho právneho predpisu, preto je sťažnosť aj v tomto smere zjavne neopodstatnená.

Zjavne neopodstatnená je aj tá časť sťažnosti sťažovateľky, v ktorej namieta porušenie čl. 154 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy. Označené články ústavy neobsahujú úpravu základných práv a slobôd, ktorých ochrany sa sťažovateľka domáha sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Rovnako tak čl. 1 ods. 1 ústavy.

V nadväznosti na tieto závery ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na toto rozhodnutie ústavného súdu bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších požiadavkách sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2008